

Kunnskapsdepartementet
Pb 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår ref: 2014/543

Deres ref:

Dato: 17.10.2014

Høringssvar NOU: 2014/5 MOOC til Norge

Diakonhjemmet Høgskole (DH) takker for muligheten til å gi kommentarer til utredningen MOOC til Norge. Digitaliseringen av norsk høyere utdanning, har som utvalget påpeker, ikke hatt høyt tempo og den strategiske satsningen ved institusjonene har vært svak. MOOC kan etter vår vurdering bidra positivt, men det forutsetter økte økonomiske overføringer fra Kunnskapsdepartementet. Friske midler sikrer at både små og store institusjoner kan ta del i utviklingen av MOOC.

cMOOC basert på pedagogikk og egenart

Dersom MOOC skal bli vellykket, må man ta utgangspunkt i pedagogikk som bygger på samarbeidslæring og praksisfellesskap, i utredningen beskrevet som cMOOC. I tillegg er det avgjørende at det utvikles MOOC'er som tar hensyn til profesjonsutdanningenes egenart.

Nasjonale strukturer for MOOC

DH støtter også utvalget når de går inn for at nasjonale myndigheter i større grad må legge til rette for økt digitalisering av høyere utdanning gjennom nasjonale tiltak som skal støtte opp om institusjonenes arbeid med utvikling av MOOC. Det må tas hensyn til de ulike institusjonenes størrelse, identitet og studieportefølje.

Vi imøteser at det legges til rette for en sentral støttefunksjon som skal bistå pedagogisk og teknisk i utviklingen av MOOC. Etter vår vurdering bør den pedagogiske utviklingen legges til et senter for fremragende utdanning (SFU) slik at man unngår å opprette et nytt organ. SFU for MOOC kan også ha det overordnede ansvaret for forskningsbasert kunnskapsutvikling innenfor bruk av teknologi i høyere utdanning.

Det er naturlig at Norgesuniversitetet (NUV), i samarbeid med SFU for MOOC, har ansvaret for å fordele offentlige midler til satsing på kompetanseutvikling innenfor MOOC-området. NUV arbeider allerede i dag med «kunnskapsutvikling, rådgivning, spredning av informasjon og kommunikasjon» i UH-sektoren og arbeidslivet.

Det er et godt forslag å opprette felles plattform og en nasjonal portal for norske MOOC-tilbud. Dette må inkludere både statlige og private institusjoner innenfor høyere utdanning. BIBSYS bør få en koordinerende funksjon i denne sammenheng og dette forutsetter øremerkede midler over statsbudsjettet.

Oslo: Diakonveien 14 · Postboks 184 Vinderen, 0319 OSLO · **Telefon:** +47 22 45 19 45 ·

Sandnes: Vågsgaten 40 · 4306 SANDNES · **Telefon:** +47 51 97 22 00 ·

Org.nr.: 990630852 · **e-post:** post@diakonhjemmet.no · www.diakonhjemmet.no

Forslaget om å opprette en oversikt over tilgjengelige åpne digitale læringsressurser for høyere utdanning, må diskuteres med BIBSYS og oversikten bør integreres i den nasjonale portalen. I årets tildelingsbrev for BIBSYS heter det:

«BIBSYS [må] søke å utvikle det strategiske virkeområdet for virksomheten mot tilbud av tjenester for tilgjengeliggjøring av digitale læringsressurser og primærdata fra forskning ([Kunnskapsdepartementet 2014](#)).»

Kvalitet og insentiver

DH støtter utvalgets forslag om samarbeid, arbeidsdeling og spesialisering mellom institusjonene når det gjelder MOOC. Utvalget hevder at det er behov for sterkere insentiver for økt kvalitet i undervisning og mer innovative læringsformer, og mener derfor at virkemiddelapparatet og insentivordninger på utdanningsområdet må gjennomgås. DH støtter utvalgets forslag om å styrke kravet til pedagogisk kompetanse i Universitets- og høyskolerådets veiledende retningslinjer for opprykk.

Det bør utvikles ordninger med «peer review» av de ulike MOOC tilbudene slik at studentene er sikret kvalitetssikrede undervisningopplegg.

Digital kompetanse

Utvalget mener at det er behov for å styrke den digitale kompetansen hos ansatte i universitets- og høyskolesektoren. Dette samsvarer med NUVs rapport [Den digitale tilstand 2011](#). Undersøkelsen dokumenterer at høyere utdanning fortsatt har utfordringer når det gjelder å utnytte teknologiens potensial som støtte for læring og sikre at studentene får erfaring og kompetanse i bruk av digitale verktøy. Det fremheves også at læringsplattformene er nødvendige redskap for flere av intensjonene i kvalitetsreformen. Samtidig viser undersøkelsen at plattformene fremdeles først og fremst fungerer som administrative verktøy og at en kun i begrenset grad utnytter mulighetene som ligger i læringsplattformene for å fremme mer studentaktive undervisnings- og læringsformer. [Studiebarometeret 2013](#) viser tilsvarende resultater.

Bibliotekjenesten

Norske universitets- og høyskolebibliotek er en sentral faglig støttefunksjon som har digitalisert store deler av sine tjenester. «Flipped library» er en realitet i Norge. I 2013 brukte for eksempel Universitetsbiblioteket i Oslo 84 % av mediebudsjettet til elektroniske ressurser ([UiO,UBO budsjettnotat](#)). I tillegg er store deler av arbeidsrutinene ved UH-bibliotekene digitalisert og blir dermed distribuert til studenter og ansatte både på og utenfor campus. Etter vår vurdering er det uheldig at utvalget ikke har integrert universitets- og høyskolebibliotekene i MOOC-utredningen.

UH-bibliotekene er i dag viktige bidragsyttere i arbeidet med studentenes digitale kompetanse og dannelse. Samlebetegnelsen informasjonskompetanse blir et enda viktigere område i MOOC sammenheng.

Opphavsrett

Det er en svakhet når utvalget anbefaler at arbeidsgiver skal oppfordre ansatte til deling og gjenbruk av undervisningsressursene før de opphavsrettslige utfordringene er utredet. Etter vår vurdering burde utvalget i sin endelige rapport drøftet grundigere mulige konsekvenser for ansatte, ansattes rettigheter til det materialet de produserer og den

undervisningen de bidrar med. Det må utarbeides avtaler for studentenes rettigheter til eget materiale.

De opphavsrettslige problemstillingene må utredes og konkluderes i forkant av en nasjonal satsning på MOOC. Det kan også være ønskelig med forslag til avtaler/maler som kan brukes til å sikre ansatte og studenters rettigheter.

Konsekvenser for lærebøkene og norsk som fagspråk

Utvalget ønsker at institusjonene skal stimulere til produksjon av åpne digitale læringsressurser

og at alle læringsressurser merkes med CC lisens. Det henvises til at NOKUTs kvalitetskrav til høyere utdanning gjelder uavhengig av distribusjonsform. Så vidt vi forstår, legger utvalget opp til at de som produserer læringsressurser også skal kvalitetssikre disse. Dette er et ressurskrevende arbeid og forutsetter at andre fagansatte bistår med fagfelleevaluering.

I dag er læringsressurser eller pensum i stor grad tradisjonelle fagbøker utgitt på forlag med vitenskapelig ansatte som forfattere. Det ligger både prestisje og faglig/pedagogisk kvalitetssikring i å få utgitt en bok på et akademisk forlag, hvor rettigheter ivaretas og forfattere/ansatte får royalty fra salget av læremidler. Norske forlagsredaktører har betydelig kompetanse og bidrar i prosessen med å utvikle dagens læremidler på flere plattformer. **Norsk som fagspråk** utvikles gjennom lærebokproduksjonen og vil alltid stå sentralt i nasjonal fagutvikling. Denne verdikjeden støttes opp av avtalen med Kopinor som sikrer inntekter til forfatterforeninger. Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) deler ut stipender som sikrer utvikling av nye norske lærebøker.

Så vidt vi kan se, er ikke debatten rundt og kritikken av NDLA (Digitale læremidler for videregående opplæring) tematisert i utredningen. Dette er en svakhet fordi den kritikken som er reist mot NDLA som produsent, innkjøper, kvalitetsdommer og formidler, antagelig også vil bli reist mot MOOC'enes digitale læringsressurser

Prosjektene [Fra papir til digitalt pensum](#) og [Digitalt pensumsystem](#), samt NIFU undersøkelsen [Pensum i høyere utdanning – hvilke læremidler brukes?](#) konkluderer med at læreboken står like sterkt i dag som for 10 år siden.

I Norge er det gratis å ta grunnutdanning ved en offentlig utdanningsinstitusjon, men studentene må i hovedsak selv betale for læremidler. DH undrer seg over at MOOC-utvalget anbefaler at alle læremidler/ressurser som skal til for å ta en grad, skal være gratis. Vi antar at det ikke er tenkt at de samme læremidlene/ressursene skal være gratis for dem som velger å følge tradisjonelle gradsløp. Tenker man da at læremidler skal skreddersys og finansieres nasjonalt slik som tilfellet har vært med NDLA?

Gratisprinsippet

Vi støtter prinsippet om at tradisjonell offentlig høyere utdanning skal være gratis, men har vanskelig for å se at dette lar seg gjennomføre for MOOC av følgende grunner:

- Kandidatene skal både formal- og realkompetansevurderes
- Tidligere utdanning (norsk og utenlandsk) skal godskrives og innplasseres i dagens gradssystem.

- Kompetanser opparbeidet utenfor det formelle utdanningssystemet, for eksempel gjennom MOOC-tilbud uten eksamen og studiepoeng, skal vurderes
- Digital vurdering og eksamen også inkluderer spørsmål om identitetshåndtering i MOOC
- Studenter behov for veiledning og oppfølging kan bli ressurskrevende
- Undervisning må tilpasses ulike studieprogram. For eksempel kan ikke en film om nervesystemet, som er produsert til sykepleiestudenter, nødvendigvis tilbys direkte til fysioterapistudenter. Det hele må settes inn i en sammenheng.
- Obligatorisk pensum blir ikke kommentert av utvalget. Tilgang til de informasjonsressursene institusjonenes bibliotek har lisensiert, blir heller ikke behandlet. I dag har nettbaserte studietilbud den samme pensumlitteraturen som de ordinære studiene. Vi er opptatt av at studietilbudene må ha samme kvalitet uavhengig av distribusjonsform.

Dersom MOOC'er skal få raskt gjennomslag, må man sikre tilgjengelig pensumlitteratur fra bokhandel, via bibliotek på institusjonens IP adresse eller i bibliotekets hyller. I overgangen til e-bøker åpnes det for en framtid der læringsressurser framstår som gratis for studenten, da kostnaden dekkes via lisenser budsjettert av institusjonen/biblioteket. MOOC-utvalgets forslag innebærer at utgifter som i dag ligger hos studenten, flyttes over som en kostnad for institusjonene. Alternativt må det etableres en modell der utvikling av lærebøker/læringsressurser blir finansiert på en slik måte at de kan gjøres fritt tilgjengelige under CC lisenser som for Open Access. Dette er en modell som vil ha en betydelig kostnadsside for staten.

MOOC tilbudet kan være gratis på linje med praksis i dag (UH loven § 7-1). Det betyr ikke at læringsressursene (pensum) behøver å være gratis. Loven åpner for at institusjonene kan ta betalt for læremidler utviklet ved institusjonene (reelle kostnader).

Avsluttende kommentarer

Utredningen er preget av mange tiltak. Det er ikke like lett å finne de konkrete resultatene man ønsker å oppnå.

Det er viktig å bruke mulighetene for europeisk samarbeid som ligger i EUs utdanningsprogram Erasmus+ (kapittel 13) også i MOOC sammenheng.

Utvalget presiserer at institusjonene legger prinsipper om universell utforming til grunn ved utvikling av MOOC. Dette er bra, men kan bidra til økte kostnader som det må budsjetteres med.

I dag har vi mange gode tilbud som inneholder både distribuert og samlingsbasert undervisning.

Nyere forskning viser at kombinert læring fungerer bedre enn rene nettbaserte tilbud. Gjennomføringsprosenten er, som utvalget skriver, meget lav i rene MOOCer

Avslutningsvis har vi sakset dette fra artikkelen «Peer Assessment for Massive Open Online Courses (MOOCs)» av H. K. Suen fra [The International Review of Research in Open and Distance Learning](#):

The teach-learn-assess cycle in education is broken in a typical massive open online course (MOOC).

Without formative assessment and feedback, MOOCs amount to information dump or broadcasting shows, not educational experiences. A number of remedies have been attempted to bring formative assessment back into MOOCs, each with its own limits and problems. The most widely applicable approach for all MOOCs to date is to use peer assessment to provide the necessary feedback. However, unmoderated peer assessment results suffer from a lack of credibility. Several methods are available today to improve on the accuracy of peer assessment results. Some combination of these methods may be necessary to make peer assessment results sufficiently accurate to be useful for formative assessment. Such results can also help to facilitate peer learning, online discussion forums, and may possibly augment summative evaluation for credentialing.

Vennlig hilsen

Ingunn Moser
rektor

Hilde Trygstad
Leder bibliotek og læringscenter